

Kinderen spelen ongestoord op het opgedroogde zout in de pannen.

Resten van een gebouwje bovenop een heuvel, van waaruit de opzichter de werklui in de gaten hield.

Een doorkijkje van een dorre boom met de oranje flamingo's in de verte.

Oase van rust in Jan Thiel

De zoutpannen op Jan Thiel dateren al uit de eerste helft van de achttiende eeuw. De Joodse koopman Mozes Penso kocht in januari 1737 de plantage Damasco van de Hollandse plantagehouder Jan Thielen. Damasco werd later Jan Thiel.

DOOR NORBERT HENDRIKSE

Herinnering aan de muurtjes, die eigenaar Casper Perret Gentil van Jan Thiel had laten aanleggen.

De lagune die de Spaanse naam Puerto Sardineiro had, leidde tot aan de plantage en werd reeds vóór 1800 gebruikt om zout te rapen. Spanen bouwden dammen van raapstenen om het zoute water vast te houden. De zon kon dan verder zijn werk doen door het water te verdampen, zodat er een laagje zout bleef liggen. Het zout werd in kruiwagens geschept om in ezelskarren te worden vervoerd naar de stad en daar te verkopen. Het was moordend

werk in de brandende zon en menig slaaf werd blind door het zout en door de schittering van de zoutkristallen. In 1910 werden nog 4.000 vaten van 130 kilo verworven. Maar planter Casper Arthur Perret Gentil was degene die echt de zoutpannen ging exploiteren. Hij kocht Plantage Damasco in 1915 en bleef er tot zijn overlijden in 1980 wonen in het landhuis. Casper Perret Gentil, een fanatiek planter, begon een hofje met 300 lara-ha (sinaasappel) bomen, waarvan de schillen werden verscheept naar Frankrijk als

grondstof voor likeur en parfuum. Hij had ook veel fruitbomen zoals mango, mispel, kenepa, bananen en kokosnoten, waarvan het fruit aan Venezuela en Sto. Domingo werd verkocht. Perret Gentil verbouwde geen maïs, maar liet stukken grond ter beschikking aan anderen. Als tegenprestatie ontving hij de maïs-stengels als voer voor zijn 435 koeien en 1000 geiten. De melk werd dagelijks afgeleverd aan vaste klanten.

Behalve zich bezig te houden met de agrarische productie, begon Casper Perret Gen-

til zijn zoutpannen uit te breiden en te verbeteren. In goede jaren werden zelfs 20.000 vaten gewonnen. Het zout was van prima kwaliteit en werd verkocht onder andere aan Sto. Domingo en Cuba, die met schoeners aanmeerden bij de 'boca' van de plantage. Het zout werd in pontjes vervoerd naar de ingang van de lagune.

Grote keien voor de bouw van de dammen kwamen uit de zee, maar ook kiezels werden bewaard om te gebruiken als ballast voor de schepen. Tali Perret Gentil, een nako-

meling van Casper, vertelt dat hij vaak woonde in de 'boca' en noemt de plek 'jora di mucha' (huiltende kinderen). Hij legt ook uit dat de ruïne die er nu nog te zien is, een hoogstaand gebouwje dat via een stenen trap te bereiken was, werd gebruikt als uitzichtpost om de werkers (yu di Kòrsou en Portugezen) in de gaten te houden tijdens hun werkzaamheden in de zoutpannen. Bij de ingang van de 'boca' stond een opslagplaats voor zout en was er ook een kalkoven. Veel zout werd ook geleverd aan de Shell voor het raffineren van de zware olie uit Venezuela bij het omzetten in benzine. In de jaren zeventig.

Plantage Jan Thiel werd verkocht aan het Pensioenfonds Apna. Het landhuis werd overgedragen aan de Stichting Monumentenzorg en werd in 1997 in erfacht gedaan aan L. Spigt en Helene Zwierink. Inmiddels is het landhuis prachtig gerestaureerd. De zoutpannen zelf zijn nog steeds intact als conserveringsgebied van Apna.

Het pensioenfonds liet het grote gebied rond de zoutpannen verkavelen voor de bouw van woonhuizen, appartementen en hotels. Maar gelukkig zijn de zoutpannen behouden en verzorgd. Wandelen rond de pannen in de vroege ochtend of late namiddag is een genot. Een oase van groen en rust, af en toe onderbroken door een zwerm krijzende parkieten die lagers vlie-

Een hond wandelt braaf met zijn baas op een dijkje in de pannen.

FOTO'S SOLANGE HENDRIKSE

Rotsen krijgen door het opdrogende zout iets spectaculairs.

In de zoutpannen is het rustig paardrijden.

gen, op zoek naar steeds schaarser wordend vers fruit. Honden worden er uitgelaten en kunnen zich naar hartenlust uitleven, enkele joggers, fietsers en mensen te paard komen je tegen. In de verte de flamingo's, die lustig happen in het zoute water. Het gebied is afgesloten voor auto's en brommers en is gelukkig

schoon gehouden. Er was een voorstel om een weg aan te leggen vanuit Marie Pompoeën richting de Caracabaaiweg om het dagelijkse drukke verkeer te beperken, maar hopelijk wordt de rust van de plantage en de zoutpannen niet aangetast.

(GEGEVENS VAN GERDA GEHLEN EN VAN TALI PERRET GENTIL)

Zout was meestal weinig rendabel

De West-Indische Compagnie heeft geprobeerd het zoutbedrijf rendabel te maken. Verspreid over heel Curaçao lagen zoutpannen en de totale productie bedroeg 117.500 vaten. De grootste zoutpannen waren de plantages San Nicolas, Groot Santa Martha, Jan Kok, het Rif en Damasco (thans Jan Thiel). De zoutwinning werd gedaan op een primitieve manier. In een binnenwater werd het zoute water afgesloten en de zon moest het water laten verdampen. Het zout werd uit de pannen geschept en op een hoop gedeponerd. Daarna werd het zout gevuld in vaten of zakken, klaar om te worden verscheept. De bestemming was meestal Willemstad en de kwaliteit van het zout was niet zo best. Hollandse schepen brachten het zout naar Nederland. In 1900 exporteerde Curaçao 96.759 vaten zout met een waarde van ruim 125.000 gulden. De handel in zout werd steeds minder rendabel en diverse pannen werden gesloten. Plantagehouder August Statius Muller heeft nog een poging

gedaan om de zoutwinning nieuw leven in te blazen. Hij dacht dat het mogelijk was de productiecapaciteit tot ruim 37 duizend ton per jaar op te voeren, tenminste als de Amerikanen twaalf jaar lang al het Curaçaose zout zouden afnemen. Dat is niet gelukt, want de garantie bleef uit. Na de oorlog exporteerde Curaçao nog maar zeer weinig aan zout. De zoutpannen op Curaçao zijn thans beperkt tot rustieke binnenwaters, zoals op Jan Thiel en op Jan Kok, waar de flamingo's nog verblijven, tenminste zolang dat nog mag duren...

Droogtebarsten in het grauwe zand.